

Mădălina Maxim Enăchescu
Irina Luiza Stan
Maria-Minodora Vișan
Costin Diaconescu

Ministerul
Educației

7

Educație muzicală

Manual pentru
clasa a VII-a

EDITURA CD PRESS
www.cdpress.ro

Deșteaptă-te, române!

versuri Andrei Mureșanu

muzică Anton Pann

1. Deș - teap - tă - te, ro - mâ - ne, Din som - nul cel de
cum ori ni - cio - da - tă Să dăm do - vezi la
viți, mă - re - țe um - bre, Mi - hai, Ște - fan, Cor -
oți cu cru - cea-n frun - te! Căci oas - tea e creș -

moar - te În ca - re te-a - dăn - ci - ră bar -
lu - me Că-n as - te mâni mai cur - ge un
vi - ne, Ro - mâ - na na - ți - u - ne, ai
ti - nă, De - vi - za-i li - ber - ta - te și

ba - rii de ti - rani, bar - ba - rii de ti -
sân - ge de ro - man, un sân - ge de ro -
voș - tri stră - ne - poți, ai voș - tri stră - ne -
sco - pul ei prea - sfânt, și sco - pul ei prea -

rani! A - cum ori ni - cio - da - tă, cro - ieș - te-ți al - tă
man. Și că-n a noas - tre piep - turi păs - trăm cu fă - lă-un
poți. Cu bra - țe - le ar - ma - te, cu fo - cul vos - tru-n
sfânt. Mu - rim mai bi - ne-n lup - tă, cu glo - ri - e de -

soar - te, La ca - re să se-n - chi - ne și cru - zii tăi duș -
nu - me Tri - um - fă - tor în lup - te, un nu - me de Tra -
vi - ne, „Vi - a - ța-n li - ber - ta - te ori moar - te!” stri - gă
pli - nă, De - cât să fim sclavi ia - răși în ve - chiul nost' pă -

1.2.3. 4.
mani, și cru - zii tăi duș - mani. 2.A -
ian, un nu - me de Tra - ian. 3.Pri -
toți, ori moar - te stri - gă toți. 4.Pre -
mânt, în ve - chiul nost' pă - mânt!

		<i>Prezentarea manualului / 6</i>
Competențe specifice	Unități de învățare	Lecții
		<i>Recapitulare inițială / 11</i> <i>Evaluare inițială / 12</i>
1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 2.1	Unitatea 1 CÂNT VOCAL ȘI INSTRUMENTAL / 13	L.1: Elemente de tehnică vocală: respirație, emisie vocală, dicție, controlul intonației, frazare / 14 L.2: Gesturi dirijorale: tactare, pregătirea intrării, închideri, diferențe dinamice, diferențe agogice / 16 L.3: Elemente de tehnică instrumentală: emisie, intonație, diferențieri timbrale și dinamice / 18 Investigație / 20 <i>Recapitulare / 21</i> <i>Evaluare / 22</i>
1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 2.1, 2.2, 3.1, 3.2	Unitatea 2 ELEMENTE DE LIMBAJ MUZICAL / 23	L.1: Sunetul: fenomen fizic, fiziologic, muzical / 24 L.2: Proprietățile sunetului muzical / 26 L.3: Stabilitatea intervalelor / 28 L.4: Alterații accidentale / 30 L.5: Cromatisme în tonalitate / 32 Proiect – Recunoaște sunetul / 34 <i>Recapitulare / 35</i> <i>Evaluare / 36</i>
1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 2.1, 2.3, 3.1	Unitatea 3 REPERTORIUL OCAZIONAL ȘI NEOCAZIONAL ÎN FOLCLOR / 37	Folclorul ocazional L.1: Folclorul obiceiurilor de primăvară-vară / 38 L.2: Alte specii din ciclul calendaristic – Șezătoarea, Claca / 40 L.3: Folclorul obiceiurilor de iarnă / 42 L.4: Proiect – Sărbători de iarnă la români / 44 L.5: Repertoriul vârstelor și al vieții de familie / 46 Folclorul neocazional L.6: Folclorul copiilor și cântecul de leagăn / 48 L.7: Cântecul propriu-zis / 50 L.8: Cântecul de joc și dansul popular / 52 L.9: Balada și Doina / 54 Proiect – Mândru-i jocu-n sat la noi / 56 <i>Recapitulare / 57</i> <i>Evaluare / 58</i>
1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 2.1, 2.3, 3.1, 3.2	Unitatea 4 ELEMENTE DE CONSTRUCȚIE A DISCURSULUI MUZICAL ȘI FORME MUZICALE / 59	Elemente de construcție a discursului muzical L.1: Repetiția și secvența / 60 L.2: Contrastul și variația / 62 Elemente de forme muzicale L.3: Menuetul / 64 Forma de lied mono-, bi- și tripartit / 65 L.4: Forma de sonată / 66 <i>Recapitulare / 67</i> <i>Evaluare / 68</i>
1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 2.1, 3.1, 3.2	Unitatea 5 EVOLUȚIA GENURILOR MUZICALE ȘI ELEMENTE DESCRIPTIVE ÎN MUZICĂ / 69	L.1: Rapsodia / 70 L.2: Începuturile operei. Epoci istorice ale operei / 72 L.3: Opera în preclasicism / 74 L.4: Opera în clasicism / 76 L.5: Opera în romantism / 78 L.6: Opera școlilor naționale / 80 L.7: Opera românească / 81 L.8: Elemente sincretice în genul operei / 82 L.9: Elemente descriptive în muzică / 83 <i>Recapitulare / Evaluare / 85</i>
		<i>Recapitulare finală / Evaluare finală / 86</i> <i>Răspunsuri – evaluări / 88</i>

Metode complementare de evaluare

Portofoliu – pag. 15, 17, 19
Investigație – pag. 20
Fișă de observare – pag. 22

Portofoliu – pag. 25, 27, 29
Proiect – pag. 34
Fișă de observare – pag. 36

Portofoliu – pag. 47, 48
Proiect – pag. 44, 56
Fișă de observare – pag. 58

Portofoliu – pag. 61, 63, 65
Fișă de observare – pag. 68

Portofoliu – pag. 71, 73, 75, 77, 81, 84
Fișă de observare – pag. 85

Parcurgerea acestui manual te va ajuta să dobândești cunoștințe, să îți formezi abilități și valori care să te ghideze în viață.

Vei dobândi următoarele *competențe*:

1
Exprimarea unor idei, sentimente, atitudini, prin interpretarea unor lucrări muzicale

1.1 Interpretarea unui repertoriu diversificat de lucrări muzicale, cu elemente omofone și polifone

1.2 Acompanierea instrumentală a unor lucrări vocale/corale*)

1.3 Interpretarea individuală a unor lucrări în genuri diverse (cu acompaniament preînregistrat, cu acompaniament instrumental etc.)

1.4 Asocierea textului și a mișcării scenice în exprimarea mesajelor lucrărilor muzicale

2
Operarea cu elemente de scris-citit și limbaj muzical

2.1 Citirea unor cântece cu ajutorul partiturii

2.2 Observarea apariției și comportamentului alterațiilor accidentale

2.3 Realizarea unor scurte fragmente muzicale, prin utilizarea repetiției, secvenței, contrastului

3
Aprecierea lucrărilor muzicale, inclusiv a conținutului lor afectiv, atitudinal și ideatic

3.1 Argumentarea unor diferențieri calitative între două sau mai multe lucrări muzicale receptate

3.2 Explorarea relațiilor muzicii cu științele și natura

*) Abordarea interpretării instrumentale va ține cont de dotarea școlii cu instrumente și de competențele profesorului de muzică privind studiul instrumentelor.

Ghid de utilizare a manualului tipărit

Secvența Observă și descoperă are rolul de a-i crea elevului o stare de interes și așteptare activă.

Manualul cuprinde:

Varianta tipărită + Varianta digitală (similară cu cea tipărită, dar care include, în plus, activități multimedia interactive de învățare – AMII).

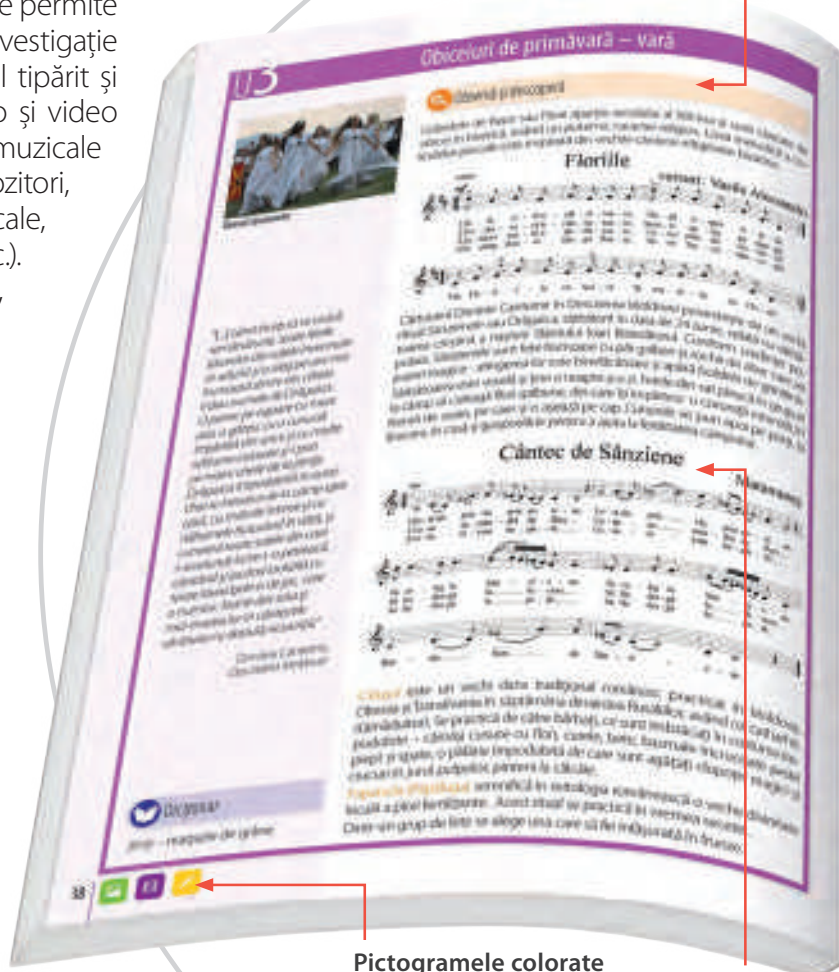
Manualul are o structură inedită și modernă, care permite studierea educației muzicale cu metode de investigație specifice. Pornind de la textul lecției, manualul tipărit și cel digital oferă o selecție de documente foto și video care reproduc cât mai fidel și clar elemente muzicale relevante pentru lecția respectivă (compozitori, informații despre aceștia, elemente grafice muzicale, cântece, citate ale unor filozofi sau muzicieni etc.). Cântecele sunt însoțite, de cele mai multe ori, de o scurtă descriere, precum și de exerciții, aplicații, întrebări care pot fi rezolvate pornind direct de la respectivul document.

Textul lecției este precedat de o temă recapitulativă, care determină elevul să utilizeze cunoștințe anterioare în contexte noi.

Textul lecției este urmat de 2-3 întrebări al căror răspuns sintetizează conținutul acestuia. Cuvintele noi, necunoscute elevilor sunt însoțite de note și explicate în dicționar.

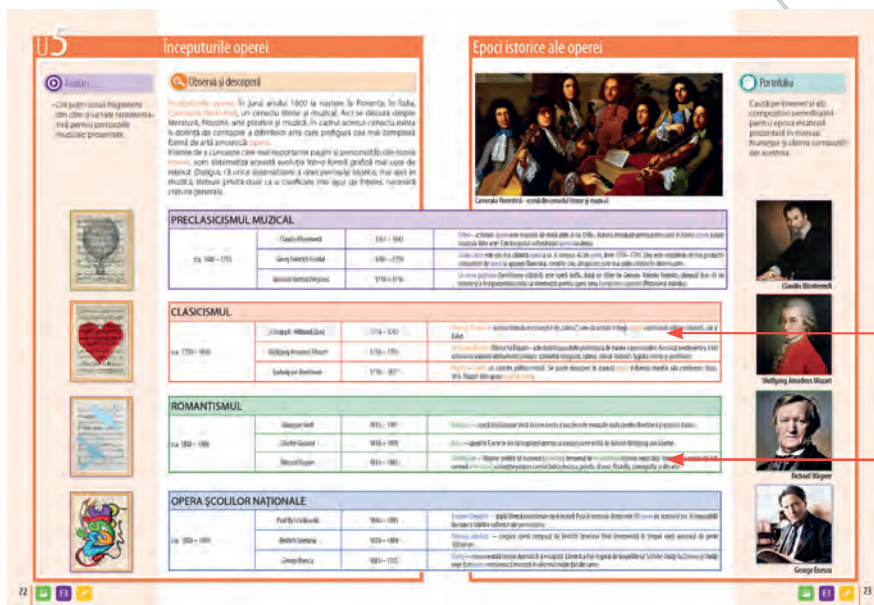
Manualul este organizat în unități de învățare. Fiecare unitate cuprinde lecții de predare și învățare și se încheie cu o lecție de recapitulare și o autoevaluare.

Pagină de predare-învățare

Pictogramele colorate indică prezența a cel puțin unui tip de AMII pe pagina dublă deschisă a manualului digital.

Exemplu muzical relevant pentru lecție

Exemplu de operă reprezentativă

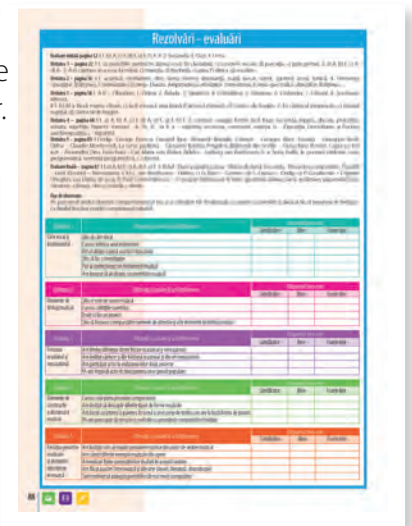
Creație care stă sub semnul operii, „ca artă totală”

Autoevaluare

E important să poți evalua singur/singură ce cunoștințe și abilități noi dobândești pe măsură ce parcurgi anul școlar. *Cum te autoevaluezi?*

Ca ajutor, la finalul fiecărei unități de învățare poți completa:

- un test de verificare a cunoștințelor pe care le-ai dobândit în urma parcurgerii lecțiilor (testul include informații despre cum să te evaluezi).

Fișele de observare le poți printa din manualul digital.

Această rubrică te ajută să-ți exersezi înțelegerea noilor noțiuni.

Audiții muzicale relevante pentru lecție

Pagină de recapitulare

Recapitulează și sistematizează informațiile dobândite pe parcursul unei unități de învățare, prin scheme conceptuale, aplicații sau completând un text lacunar. Odată completat, textul devine o sinteză a noțiunilor învățate.

Test

Sarcini de lucru

Răspunzi cerințelor propuse pentru a-ți aprecia singur/singură progresul obținut la orele de educație muzicală. Selectezi variantele corecte, stabilești corespondența corectă, răspunzi la întrebări, scrii un scurt text referitor la noțiunile descoperite pe parcursul unității de învățare.

Cât am învățat?

Stabilești sarcinile rezolvate corect verificând o parte dintre răspunsuri la pagina 88 sau cerând sfatul cadrului didactic/colegilor.

Autoevaluare

Autoevaluarea te ajută să determini nivelul la care ai reușit să ajungi și te motivează să mergi mai departe. Păstrează fișa de evaluare în portofoliul tău.

Pagină de evaluare

Testul conține **exerciții de dificultate graduală**.

Vei verifica însușirea conținuturilor lecției, vei exprima opinii și le vei argumenta, vei utiliza cunoștințele pentru a îndeplini anumite cerințe. La final, vei confrunța răspunsurile tale cu cele corecte de la finalul manualului (pagina 88)

și îți vei calcula singur punctuaajul, conform grilei de evaluare.

Barem pentru autoevaluare

Ghid de utilizare a manualului digital

Cu un singur click pătrunzi în minunata lume a manualului digital. Aici vei descoperi numeroase activități multimedia interactive de învățare (AMII) legate de tema lecției. Acestea sunt evidențiate în varianta digitală și în cea tipărită prin simbolurile următoare:

În clasă sau online, ești mereu alături de colegi și profesori prin lecții interactive folosind varianta digitală a manualului.

 AMII STATICE Tipărești fișe de lucru și teste, le completezi și le adaugi la portofoliu.

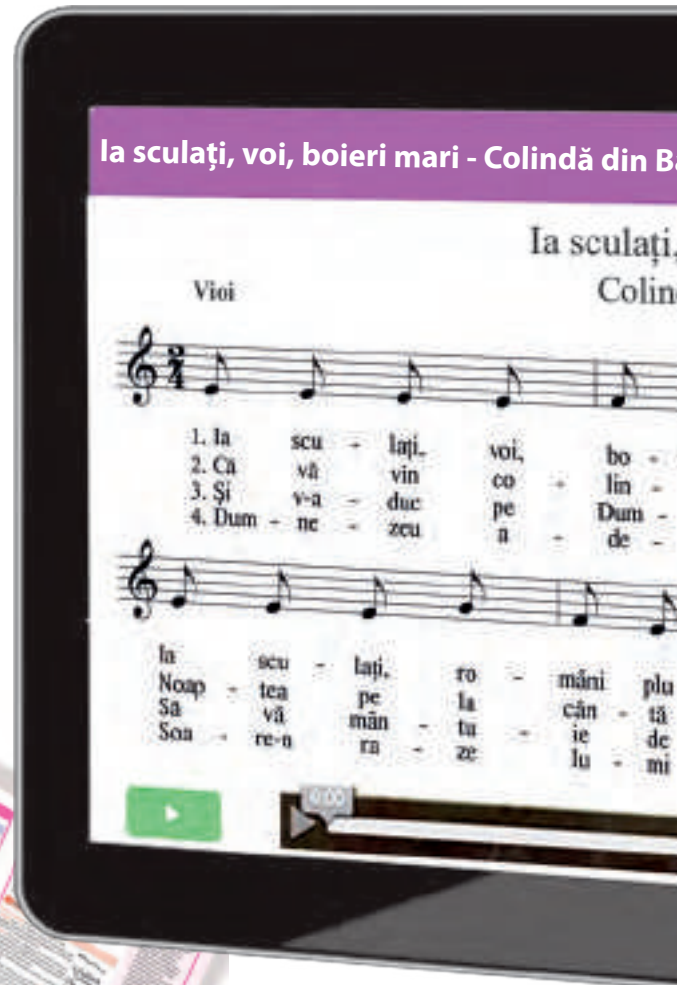
Mărește/micșorează imaginea   Părăsește activitatea

Printează Colorează Instrucțiuni pentru utilizarea activității

 AMII INTERACTIVE Te autoevaluezi prin teste cu feedback rapid.

Colorează   Părăsește activitatea

Instrucțiuni pentru utilizarea activității Validează activitatea Reia activitatea

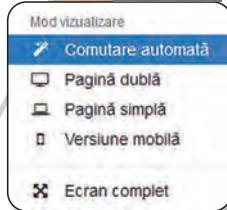
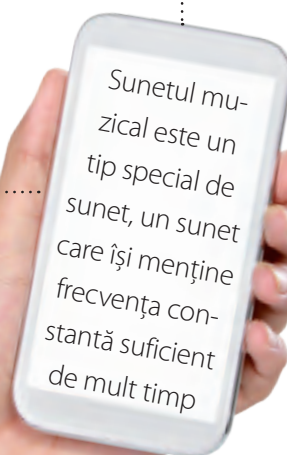

Poți cânta, la pianul digital, melodiile din manual. Vei avea la dispoziție 25 de sunete, trei timbre instrumentale redade, precum și un buton pentru instrucțiuni (Ajutor).

Folosești instrumentele de desenat și personalizezi manualul în lecții digitale fascinante.

Mod de vizualizare

Textul se adaptează și îl poți citi ușor de pe orice dispozitiv.

AMII ANIMATE

Urmărești secvențe video spectaculoase.

În acest manual, vei găsi:

Proiecte

Proiectul „Recunoașteți sunetul” te va ajuta să înțelegi mai bine noțiunile despre producerea sunetelor și diferența dintre sunete și zgomote.

Proiectele „Sărbători de iarnă la români” și „Mândru-i jocu-n sat la noi” îți propun să lucrezi în echipă cu alți colegi. Pentru a duce la bun sfârșit cele două proiecte trebuie să te documentezi despre cântecele de joc și tradițiile din diferite zone ale țării, să realizezi prezentări și să le prezinți colegilor.

Investigația

Urmează pașii de mai jos pentru a realiza investigația de la **Unitatea 1**:

- ▶ înțelegerea sarcinii de lucru;
- ▶ stabilirea metodelor prin care se obțin informațiile;
- ▶ colectarea și organizarea informațiilor;
- ▶ redactarea unui raport;
- ▶ evaluarea succesului investigației.

Aplicații

În cadrul rubricii Aplică, vei descoperi mai multe sarcini de lucru, printre care intonarea unor cântece atât individual, cât și în grup, compunerea unor melodii, expunerea unor păreri și impresii legate de diferite lucrări muzicale, vizionarea unor muzicograme, realizarea unor fișe de compozitor și a unor fișe de audiție muzicală, folosirea pianului virtual.

Portofoliu

Pe tot parcursul anului, vei completa mai multe fișe pentru portofoliu. Adună toate fișele, confecționează o copertă și așază-le ca într-un album. La finalul anului școlar, prezintă-le colegilor albumul pe care l-ai lucrat. Alege din album fișa care ți-a plăcut cel mai mult și vorbește-le colegilor despre ea. În portofoliu vei găsi mai multe sarcini, precum realizarea unor eseuri, confecționarea unui instrument, prezentarea unor impresii după vizionarea unor spectrograme, realizarea unor desene, alcătuirea unui rebus, crearea unor melodii/vocalize, realizarea unor prezentări video, a afișului unei opere, completarea fișelor de compozitor, a fișelor de audiție muzicală, a fișelor comparative între două lucrări, crearea unui program sau a unei povești pentru o lucrare muzicală dată. Pentru realizarea cât mai corectă a portofoliului vei primi câteva informații despre cum ar trebui să lucrezi fișele/sarcinile enumerate mai sus.

Fișa de compozitor conține:

- informații despre compozitor și creația sa;
- o imagine reprezentativă a compozitorului;
- impresii în urma audierii unor lucrări din creația acestuia.

Fișa de audiție muzicală conține:

- titlul audiției, numele compozitorului și informații despre acesta;
- numele interpretului și informații despre acesta;
- alte interpretări ale piesei;
- impresii legate de sentimentele și stările produse de audiția muzicală.

Fișa comparativă conține:

- titlul și numele compozitorilor ambelor audiții;
- informații despre cei doi compozitori;
- numele interpretilor celor două lucrări;
- informații despre cei doi interpreți;
- argumente pro și contra pentru ambele lucrări audiate (ce ți-a plăcut/ce nu ți-a plăcut, care variantă este mult mai ascultată etc.).

Confecționarea unui instrument de percuție

Pentru realizarea acestui material didactic, se pot folosi boabe de orez sau de fasole, pietricele, nisip, cutii, paie de plastic sau orice alt material reciclabil.

Realizarea unui eseu

Pentru a realiza un eseu trebuie să ai în vedere următorii pași: înțelegerea cerinței, formularea ipotezei, dezvoltarea a două argumente și concluzia.

Rebus

Pentru alcătuirea unui rebus, trebuie să ții cont de cuvintele care au fost atribuite și ordinea în care le așezi. Te poți inspira din rebusurile permise la evaluări.

Desen

Realizarea unui desen este o modalitate creativă de a-ți exprima sentimentele care te-au încercat atunci când ai ascultat o lucrare muzicală.

Realizarea unui poster/afiș sau a unei prezentări video

În vederea rezolvării acestei sarcini, poți lua în calcul folosirea unor programe gratuite, precum Flipbuilder, Pictochart, Designcap, aplicațiile gratuite de la Google Chrome, Videomaker etc.

Realizarea unui program sau a unei povești după o lucrare muzicală

Pentru această fișă din portofoliu, te poți inspira din diferite librete de opere sau din programul unor simfonii cu program ori din alte povestiri care stau la baza unor lucrări de factură cultă.

Fișă de observare

Pe parcursul anului, analizează ce anume ai asimilat și dacă ai făcut progrese în învățare. La finalul fiecărei unități, completează tabelul.

1. Cântă după auz împreună cu toată clasa, apoi împărțiți-vă în două grupe, astfel încât să cântați melodia așa cum este scrisă.
2. Stabilește tonalitatea în care este compusă melodia și scrie gama acesteia pe caiet.
3. Notează pe gamă: locul semitonurilor între treptele III-IV și VII-VIII, precum și intervalele caracteristice de 3M, 6M, 7M care se formează pe tonică.
4. Cum se numește succesiunea de patru sunete corespunzătoare treptelor I, III, V și VIII din tonalitate? Indică unde apare în cântec.

Mândru-i jocul Hațegana

Sibiu

2. Când mai joci, bade, cu mine,
Strânge-mă de mână bine,

Strânge-mi mâna și mijlocul
Și să nu mai steie jocul.

Amintește-ți!

Numele a două dansuri populare românești.

5. Cum se numesc semnele care apar după cheia sol în cazul gamelor Sol major și re minor? Ce rol au aceste semne?

	Game fără alterații	Game cu un diez	Game cu un bemol
Major	Gama Do Major 	Gama Sol major 	Gama Fa major
minor natural	Gama la minor natural 	Gama mi minor natural 	Gama re minor natural
minor armonic	Gama la minor armonic 	Gama mi minor armonic 	Gama re minor armonic
minor melodic*	Gama la minor melodic 	Gama mi minor melodic 	Gama re minor melodic

6. Ce exprimă din punct de vedere emoțional gamele majore? Dar cele minore? În tabelul de mai sus, poți urmări gamele tonalităților învățate în clasa a VI-a.
7. Cum se numește formula ritmică prin care se realizează acompaniamentul (vocea a II-a)?
8. Începutul melodiei este pe timp sau anacruzic?
9. Schimbă acompaniamentul folosind următoarea formulă ritmică: optime-pătrime-optime. Cum se numește această formulă? Ce efect produce în melodie?
10. După denumire, acest dans aparține zonei _____.

* În coborâre minorul melodic are structură/se cântă ca minorul natural.

Evaluare inițială

Valurile Dunării

Versurile: Aurel Felea
Muzica: Iosif Ivanovici

Tempo di valse

O bar - că pe va - - - luri plu - teș -
nu, nu e vân - - - tul, nici Du -

mp

te u - șor, Dar ci - - - ne în - gă - -
nă - rea nu-i, E doar lo - pă - ta - -

1 2

nă un cân - - - tec de dor? O, lui.
rul și cân - - - te - cul

FINE

Gân - dul i-l du - ce a - le - ne un val Ca pe o
Dar când pe cer pri - ma stea va scli - pi Și când lu -

frun - ză de nu - făr spre mal, La fa - ta ca - re-l aș - teap - tă of -
ce - fe - rii vor a - ți - pi, Bar - ca tă - cu - tă sub săl - cii va

1 2 D'al segno al FINE

tând Și o - re - le trec pe rând... O
sta, Iar fa - ta-l va-m - bră - ți - șa...

I. Notează **Adevărat** sau **Fals** la fiecare enunț în parte, după modelul următor:

- Bemolul apare la începutul cântecului.
- Tonalitatea în care este compus cântecul Valurile Dunării este mi minor.
- Gama relativă pentru mi minor este Do major.
- Formula metro-ritmică de la începutul cântecului Valurile Dunării se numește contratimp.
- Melodia are formă monopartită.
- Menuetul este dans de salon din Franța.

A F

II. Completează spațiile libere din enunțurile de mai jos folosind termenii potriviți, după model.
Transcrie enunțurile în caiet. (diez, secundă, horă, Ciuleandra)

- Ciuleandra se dansează în zona Munteniei.
- Intervalul de _____ se formează între două sunete aflate pe trepte alăturate.
- În cântecul Valurile Dunării, după semnul cheii sol este scris un _____.
- _____ se dansează pe tot teritoriul țării noastre. Dansatorii (fete și băieți) se țin de mâini, deplasându-se înainte și înapoi sau lateral. Tempoul este moderat.

III. Cântă cântecul Valurile Dunării, de Iosif Ivanovici, individual, apoi în cor. Înregistrează-te cu ajutorul mijloacelor electronice disponibile. Menționează un aspect care ar trebui îmbunătățit.

BAREM

- 10 puncte;
 - 10 puncte;
 - 10 puncte;
 - 10 puncte;
 - 10 puncte;
 - 10 puncte.
 - 10 puncte;
 - 10 puncte;
 - 10 puncte.
 - 10 puncte
- Din oficiu: 10 puncte
Total: 100 puncte